

існуючим значним рівнем асиметрії інформації між орендаторами та орендарями відносно рівня прибутковості аграрного бізнесу.

ПОСИЛАННЯ

- [1] Сільське господарство України: Статистичний збірник / Державний служба статистики України – К.: 2016. – 367 с
- [2] Скрипник А.В., Жемойда О.В. Е.К. Букін Е.К. Аналіз ефективності виробництва пшениці за методом Data Envelopment Analysis (DEA) Економіка АПК.-2017.- №1 .-С15-23.
- [3] Скрипник А.В., Ткачук В.О., Андрущенко В.М., Букін Е.К. Диференціація ефективності аграрного бізнесу та потенційний ринок землі// Економіка АПК №6.-2018.- С.40-50
- [4] Статистичний збірник "Розподіл постійного населення України за статтю та віком" на 1 січня 2017 року - Київ, Державна служба статистики України, 2017. - 345с.
- [5] Шпичак О.М., Боднар О.В. Проблема власності та формування ціни землі сільськогосподарського призначення//Економіка АПК, 2012, №2, с.3-9.
- [6] Capozza D.R., Helsley R.W. 1989 The Fundamentals of Land Prices and Urban Growth. Journal of Urban Economics 26 (3), p.295-306
- [7] Skrypnyk A., Tkachuk.V., Andruschenko V., Bukin E Sustainable development facets: farmlands and market demand estimation Journal of Security and Sustainability Issues.-2018-V.7 (№3).- pp 513-525

Інна Костенко

Аспірантка

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ, Україна

ORCID: 0000-0002-4987-3764

oborska@it.nubip.edu.ua

АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЇЇ КОРЕЛЯЦІЇ З ВВП НА ДУШУ НАСЕЛЕННЯ

Актуальність. Вища освіта відіграє важливу роль у становленні будь-якої країни, має визначальне стратегічне та економічне значення для розвитку України. Для формування конкурентоспроможної української економіки, її інтеграції до світового простору та інноваційних змін країні необхідно мати високий рівень людського потенціалу.

Варто зазначити, що фактичний рівень населення України, що має вищу освіту, є нетрадиційно високим. Такий показник деюре має дуже позитивний вплив на позиціонування України на міжнародній арені. Так, наприклад, при розрахунку індексу конкурентоспроможності країни існує валовий показник охоплення вищою освітою, який розраховується як кількість студентів у ЗВО, незалежно від віку, виражене у відсотках від загальної чисельності населення п'ятирічної вікової групи, що продовжує навчання після завершення середньої школи. За даними аналітичного звіту Міжнародного благодійного Фонду «Міжнародний Фонд досліджень освітньої політики» для України цей показник характеризується постійним зростанням. Починаючи з 2003 року значення показника стало перевищувати аналогічні як для Польщі, Франції, Італії (порівнювані країни), так і для Європейського Союзу в цілому. Станом на 2012 рік (останній рік, для якого на момент проведення дослідження були

присутні дані) значення показника для України становить близько 80%, що на 13 п.п. перевищує показник ЄС. Проте Україна все відстає від розвинених країн за її якістю і внеском науково-технічного прогресу в економічне зростання, яке необхідне. Як результат, згідно з рейтингом глобальної конкурентоспроможності (Global Competitiveness Index (WEF) в 2017 році Україна посіла високе місце — 16-те серед 137 країн — за кількістю осіб, які здобувають вищу освіту. Проте за показниками її якості, результатами, а саме, показниками діяльності науково-дослідних установ, взаємодії університетів та промисловості в галузі НДДКР, витрат компаній на НДДКР, державних закупівель передових технологій тощо, які відображають рівень реалізації людського капіталу, Україна перебуває на досить низьких позиціях, за всіма показниками нижче 60 позиції. При цьому за показником наявності вчених та інженерів Україна займає 25 позицію серед 137 країн.

З іншої сторони, варто зазначити і про те, що в даний час вища освіта України функціонує в умовах жорсткого бюджетного обмеження. Останні 3 роки видатки на вищу освіту коливаються від 1,6% до 1,9 % ВВП, в номінальних показниках не зазнають різких змін. Проте варто зазначити, що реальний ВВП країни зменшився, порівняно, видатки на вищу освіту в цінах 2010 року у 2016, наприклад, склали 13, 54 млрд. грн., з 2010 по 2017 рік таким чином видатки скоротилися на 45,84% (у 2010 видатки становили 25 млрд. грн.).

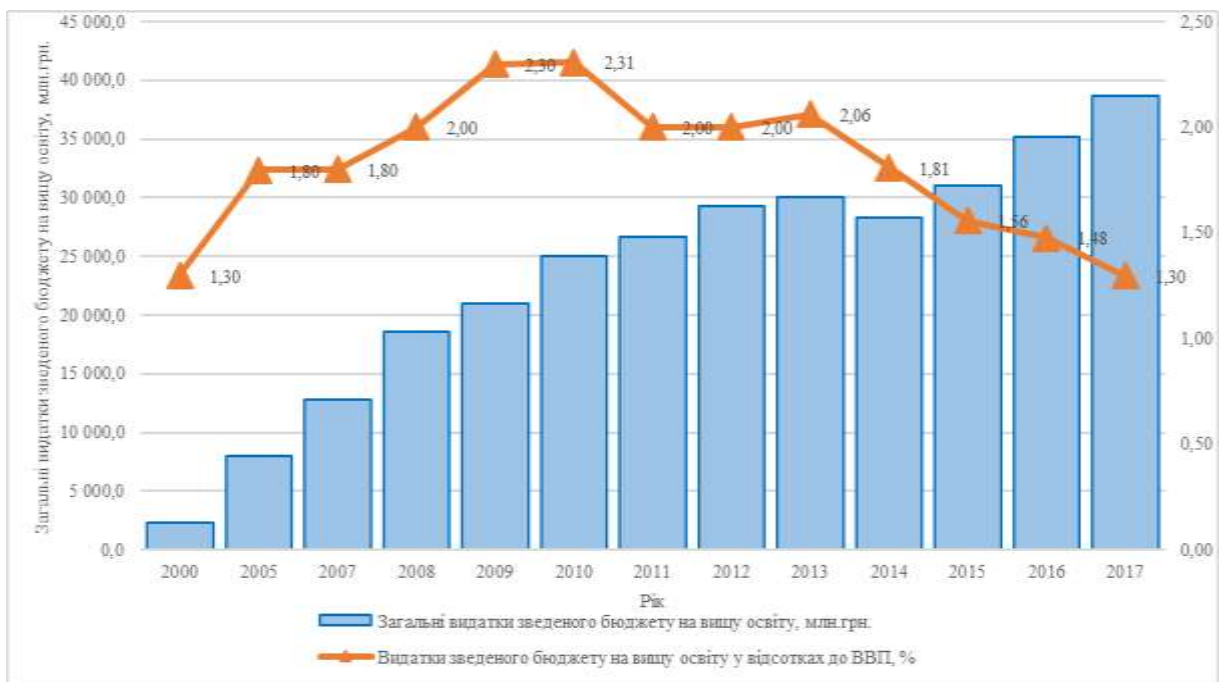

Рисунок 1. Видатки зведеного бюджету на вищу освіту в Україні. Джерело: розробка автора на основі даних Державної служби статистики України

Метою дослідження є аналіз основних показників розвитку вищої освіти в Україні та моделювання взаємозалежності рівня освіти та ВВП як одного з основних показників економічного розвитку країни.

На підставі кількісної інформації 2017 р. проаналізуємо більш детальніше взаємозалежність показників рівня освіти та економічного розвитку. Перевіримо гіпотезу про пряму залежність між рівнем економічного розвитку та рівнем освіти. В якості показника освітнього рівня нами використовується частка населення з трьохрівневою (tertiary education) освітою (повною та базовою вищою освітою) у загальній кількості населення віком 25 років і старше (надалі освітній рівень). Як

показник рівня економічного розвитку країн взято ВВП на душу населення за поточним US\$ (надалі ВВПЛ).

Результати дослідження представлені в моделі «ВВПЛ (y)-Освітній рівень (x)» (див табл.1). За допомогою стандартного МНК показано, що залежність ВВПЛ країни від освітнього рівня має зростаючий характер.

Таблиця 1

Параметри моделі «ВВПЛ (y)-Освітній рівень (x)»

Назва моделі	Рівняння залежності	Стандарт на похибка	Коефіцієнт детермінації	F	Рівень значимості	Кількість спостережень
Модель «ВВПЛ (y)- Освітній рівень (x)»	$Y(x)=174,96+1082,09x$	15980,77	0,42	100,3	0,01	140

Джерело: розробка автора на основі даних Світового банку

Відповідно до даної залежності 42% дисперсії ВВПЛ визначається за рахунок дисперсії освітнього рівня. На перший погляд, це здається не достатньо великим значенням, однак ВВПЛ включає при розрахунку величезну кількість показників, тому пояснення щодо зазначеного рівня варіативності країн можна вважати цілком вагомим значенням.

Таким чином, вища освіта функціонує в умовах жорсткого бюджетного обмеження, фактичний рівень населення України, що має вищу освіту, продовжує бути нетрадиційно високим, а рівень реалізації його потенціалу, попри це, продовжує бути низьким. Рівень ВВПЛ має очевидний прямий взаємозв'язок із рівнем освіти населення, а, отже, в подальшому слід приділити увагу дослідженню можливих шляхів покращення рівня реалізації потенціалу людського розвитку. Також виникає необхідність у подальшому дослідженні якісної складової вищої освіти України.

ПОСИЛАННЯ

- [1] Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
- [2] Міністерство освіти і науки України [Електронний ресурс]: [Веб-портал]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/>
- [3] Моніторинг інтеграції української системи вищої освіти в Європейський простір вищої освіти та наукового дослідження: моніторинг. дослідж. : аналіт. звіт / Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. Фонд дослідж. освіт. політики» ; за заг. ред. Т.В.Фінікова, О.І.Шарова– К. : Таксон, 2014. – 144 с. – Бібліогр.: с. 130-143
- [4] Скрипник А. В., Оборська І. С. Оптимізаційна стратегія кафедри та університету [Електронний ресурс] // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки». – 2017. – №7 – Режим доступу: <https://www.inter-nauka.com/issues/economic2017/7/?author=3645/>
- [5] The World Economic Forum [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.weforum.org>
- [6] World Bank Data Bank [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://databank.worldbank.org/data/source/education-statistics-%5E-all-indicators/Type/TABLE/preview/on#>.